

Vaikuttavuustarina

REILU MURROS IHMISTEN ARJESSA

Suomalaisen hyvinvointivaltion luotsaaminen ympäristön kantokyvyn rajoissa toimivaksi ekohyvinvointivaltioksi tarkoittaa merkittäviä muutoksia ihmisten arkeen. Jotta murros kohti kestävästä yhteiskuntaa on hyväksyttävä, se tulee tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Yhteiskunnallisen ohjauksen on tärkeää vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen toimijuutta sekä osallisuutta jaetun ymmärryksen ja tahtotilan muodostamiseksi.

Nykymuotoinen työhön, yhteiskunnallisiin kriiseihin, liikkumiseen ja asuinalueisiin kohdistuva yhteiskunnallinen ohjaus ei aina tue siirtymistä kestävämpiin elämäntapoihin. Arjen näkökulmasta ympäristöllisen ja sosiaalisen kestävyuden yhteiskunnallinen tavoittelu näyttääkin paikoin vaikealta tai jopa mahdottomalta. Kestävä kehitys voi tuntua vieraalta tai jopa vieraannuttavalta arkisissa käytännöissä.

ORSI-hankkeessa tavoitteenamme on edistää tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keinoin kolmea keskeistä muutosta:

- 1** Ekohyvinvointivaltioon siirtyminen näkyy arjessa reiluna murroksena: ympäristöhaittoja vähennetään sosiaalisesti oikeudenmukaisin keinoin.
- 2** Yhteiskunnan ohjauskeinot edistävät demokraattista ja oikeudenmukaista murrosta kohti ekohyvinvointivaltiota. Ohjauskeinot vahvistavat yksilöiden ja yhteisöjen toimijuutta ja vähentävät eriarvoisuutta.
- 3** Eettiset työkalut tukevat kestävyysmurrosta. Yhteisöllinen resilienssi ja murroskyvykkyys vahvistuvat, kun muutoksen ohjaukseen liittyvät ristiriidat ja konfliktit tunnistetaan.

Näin etenemme kohti vaikuttavuutta

1 TUTKIMUSTIETOA REILUN MURROKSEN EDISTÄMISEEN

Tuotamme reilun kestävyysmurroksen edistämiseen tarvittavaa tutkimustietoa arjen näkökulmasta keskeisiltä alueilta: työstä, toimeentulosta, asuinalueiden kehityksestä ja paikallisista kriiseistä. Aktiivinen tutkimusviestintämme ja -yhteistyömme eri toimijoiden kanssa on osaltaan vaikuttanut siihen, että julkisessa ja poliittisessa keskustelussa tunnustetaan yhä useammin tarve sopeuttaa hyvinvointivaltio luonnon kantokyvyn rajoihin.

2 YHTEISTYÖN JA -TOIMINNAN RAKENTAMISTA

Reilu kestävyysmurros vaatii eri toimijoiden näkökulmien yhteensovittamista. Olemme onnistuneet luomaan yhteistyösuhteita moniin keskeisiin toimijoihin sekä tuoneet toimijoita yhteen. Toimimme yhteistyössä niin yksittäisten ihmisten, yritysten kuin julkisen sektorin kanssa. Esimerkiksi Pirkanmaan liiton kanssa toteuttamamme Pirkanmaan ekologinen transitio -yhteistoimintaprosessi on tuonut jo noin 100 toimijaa keittämään alueen kestävyysmurrosta.

3 SUOSITUKSIA JA TIETOA KUNNILLE SEKÄ VALTIOLLE

Edistämme kuntien tietoisuutta reilusta murroksesta yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Tuomme tutkimustietoa muun muassa Kekekekkerit-webinaareihin, kuntatoimijoille suunnattuihin seminaareihin ja Kestävät kunnat -ennakointiprosessiin. Kansallisella tasolla olemme julkaisseet politiikka suosituksen reilun murroksen edistämiseen ja antaneet lausuntoja, muun muassa Kestävän kasvun ohjelmasta ja Agenda 2030 toimintaohjelmasta.

Yhteistyötä ja -toimintaa monenlaisten toimijoiden kanssa

Teemme yhteistyötä monenlaisten toimijoiden kanssa, jotta voimme tuottaa ja välittää vaikuttavaa tietoa oikeudenmukaista murrosta edistävästä ohjauksesta. Olemme onnistuneet koronakriisin aiheuttamasta poikkeusajasta huolimatta luomaan ja syventämään yhteistyösuhteita useisiin keskeisiin toimijoihin. Toimimme yhdessä yksittäisten ihmisten ja perheiden, kansalaisjärjestöjen ja pienyritysten, kuntien ja kaupunkien, Kuntaliiton, Pirkanmaan Liiton, valtioneuvoston ja ministeriöiden sekä tutkijoiden ja opiskelijoiden kanssa.

Osallistumme prosesseihin, joissa erilaiset toimijat pyrkivät edistämään kestävyysmurrosta sekä luomaan uusia toimintatapoja reilun murroksen mahdollistamiseksi niin ihmisten ja organisaatioiden arjessa kuin sitä ohjaavassa päätöksenteossa. Olemme kehittäneet yhdessä kansalaistoimijoiden kanssa uusia tapoja kestävyysmurroksen ja siihen liittyvien ohjauksellisten kehittämiseksi. Olemme järjestäneet esimerkiksi Tampereen Hiedanrannassa vuosien ajan aktiivisesti toimineiden yhdistysten Sopimusvuori ry:n, Kaarikoirat ry:n ja SWÄG ry:n kanssa Hyvät ja arvokkaat asiat Hiedanrannassa -työpajan. Järjestimme myös Orsi roundtable -tilaisuuden Osallisuuden tilat kestävyysmurroksessa, johon kutsuimme puhujiksi tutkijoita ja kansalaistoimijoita.

Käynnistimme syksyllä 2020 Pirkanmaan ekologinen transiatio -yhteistoimintaprosessin yhteistyössä Pirkamaan Liiton kanssa. Tavoitteenamme on edistää erityisesti yritysten mahdollisuuksia kiinnittyä ja osallistua kestävyysmurrokseen sekä kehittää kuntien osaamista elinvoiman vahvistamiseksi alueellaan. Olemme luoneet yhdessä yri-

tysten, yhteisöjen, tutkimuksen ja hallinnon toimijoiden kanssa alueellista innovaatioprosessia ja -alustaa. Järjestimme lokakuussa 2020 Ekothon -yhteiskehittämistapahtuman ja käynnistimme murrosagentti -toimintamallin kestävyysmurroksen edistämiseen. Yhteistoimintaprosessissa on ollut yhteensä mukana jo noin 100 toimijaa, ja se on saanut erillisen EAKR-rahoituksen.

Pyrimme myös vahvistamaan toimijoiden välistä yhteistyötä kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi erilaisissa kehittämishankkeissa. Järjestimme esimerkiksi Lahdessa vähähiilisen rakentamisen toimijoita yhteen kokoavan, systeemistä ryhmämallintamista hyödyntävän työpajan alkuvuonna 2021.

Yhteistyössä Kuntaliiton kanssa olemme edistäneet kuntien tietoisuutta sosiaalisen kestävyys ja oikeudenmukaisuuden teemoista. Samalla olemme oppineet, miten Kuntaliitto vahvistaa kuntien mahdollisuuksia edistää reilua murrosta ihmisten arjessa ja miten kunnat ymmärtävät omaa rooliaan ja merkitystään tässä työssä.

Olemme olleet vahvasti mukana muun muassa Kuntaliiton kevätkaudella 2021 järjestämien Kestävän kehityksen keskustelutilaisuuksien (keke-kekkereiden) toteuttamisessa sekä tuoneet tutkimustietoa myös moniin muihin kuntatoimijoille suunnattuihin seminaareihin ja työpajoihin. Osallistuimme myös alkuvuonna 2021 Kuntaliiton Kestävät kunnat -ennakointiprosessin ohjausryhmään, työpajoihin ja päätöstilaisuuden tutkijajaneeliin sekä koostimme esimerkkejä hyvistä käytännöistä prosessin tueksi.

Edistämme sosiaalisen oikeudenmukaisuuden huomioimista myös valtakunnallisessa päätöksenteossa. Julkaisimme Suomen hallituksen ilmastonmuutoskokouksen aikoihin vuoden 2020 alussa Reilun murroksen ABCD -suositusten. Osallistuimme koronapandemiaan ja kestävyysmurrokseen liittyneen, eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle toimitetun lausunnon kirjoittamiseen keväällä 2020. Lausunto julkaistiin osana tulevaisuusvaliokunnan toimittamaa kirjaa Koronapandemian hyvät

ja huonot seuraukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Alkuvuonna 2021 olemme kirjoittaneet kaksi lausuntoa eduskunnan Työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle: yhden koskien Kestävän kasvun ohjelmaa ja toisen Agenda 2030 -toimintaohjelmasta. Olemme myös osallistuneet VM:n julkisen hallinnon strategian laadintaan sparraajan roolissa ja viritelleet yhteistyötä Valtion ennakoiva ohjaus -hankkeen kanssa.

Tutkimustietoa reilun murroksen edistämiseksi

Toimintamme on osaltaan vaikuttanut siihen, että julkisessa ja poliittisessa keskustelussa tunnustetaan yhä useammin tarve sopeuttaa hyvinvointivaltio luonnon kantokyvyn rajoihin ja muuttaa yhteiskunnan ohjausmekanismeja enemmän vaikuttavuusperustaisiksi. Olemme pitäneet luentoja tieteellisissä tapaamisissa ja yleisötilaisuuksissa sekä osallistuneet julkiseen keskusteluun. Tarjoamme tietoa ja näkökulmia arjesta ja reilusta murroksesta myös ORSI-hankkeen Kristallipallo-podcastissa ja blogikirjoituksissa.

Samalla kun teemme vaikuttavuuteen pyrkivää yhteistyötä, muokkaamme tutkimuskysymyksiämme, keräämme aineistoa, luomme käytännön ratkaisuja sekä keskustelemme tehdyistä havainnoista ja tuloksista. Tuotamme tutkimustietoa arjen ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta keskeisiltä kestävyysmurroksen alueilta: työstä, toimeentulosta, asuinalueiden kehityksestä ja paikallisista kriiseistä.

Olemme muun muassa perehtyneet kestävän elämäntavan haasteisiin ja arjen näkökulmaan haastatteleamalla kotitalouksia, jotka ovat pyrkineet vähentämään hiilijalanjälkiään. Tutkimme kestävyystoimien mahdollisia vaikutuksia asuinalueiden erilaistumiselle tamperelaisissa

lähiöissä. Selvitämme, millaiset käytännöt ja palvelut vahvistavat heikossa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia kestävyysmurroksessa, ja miten työllisyysjärjestelmä voisi tukea paremmin ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien palvelujen toteuttamista. Tarkastelemme koronapandemiasta johtuvaa poikkeusaikaa ymmärtääksemme paremmin yhteiskunnallista muutosta ja työstämme tieteellistä artikkelia korona-arjen yhteydestä kestävyysmurrokseen.

Tutkimme myös, miten sosiaalipolitiikalla voidaan tukea yhteiskuntien kokonaisvaltaista ekologista siirtymää sekä turvata ihmisten arkea kestävyysmurroksessa. Tarkastelemme uudenlaisten sosiaalipoliittisten innovaatioiden, kuten perustulon, mahdollisuuksia ekososiaalipolitiikan välineinä. Pohjoismaisessa tutkijaryhmässä olemme tunnustaneet, että monet sosiaalipolitiikan ydinkäsitteet vaativat uutta tarkastelua ilmastokriisin ja kestävyysmurroksen aikana. Näihin kuuluvat hyvinvointi, sosiaaliset riskit, kansalaisuus ja hyvinvointivaltion erilaiset regiimit.

**Tutustu
tutkimusjulkaisuihimme:
ecowelfare.fi/artikkelit**

ORSI-hanke luotsaa hyvinvointivaltiota ympäristön kantokyvyn rajoihin. Etsimme reiluja ja rivakoita keinoja siihen, miten julkishallinto voi ohjata muutosta. Tuomme kansalaiset, päätöksentekijät ja yritykset yhteiseen pöytään. Tutkimme hallintoa ja budjetointia, arjen osallistumista, vastuullisia innovaatioita ja kulusvalintojen ohjausta.

Towards Eco-Welfare State: Orchestrating for Systemic Impact (ORSI) -hanke on Tampereen yliopiston, Suomen ympäristökeskus SYKE:n, Aalto-yliopiston ja VTT:n yhteisponnistus. ORSI-hanke on osa STN:n ohjelmaa Julkisen vallan muuttuva rooli ja yhteiskunnan ohjaamisen mahdollisuudet (STEER). STEER-ohjelmassa etsitään tutkimuksen avulla ratkaisuja siihen, miten ja millaisin keinoin yhteiskunnallista kehitystä voidaan nykyoloissa ohjata kohti pitkäjänteisiä yhteiskunnallisia tavoitteita, kuten sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää kehitystä.